MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENŢIA DE MEDIU

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

АГЕНТСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

MD-2005 mun. Chişinău, str. Albişoara, 38, tel. 022 820770, e-mail: am@am.gov.md

BULETIN LUNAR

PRIVIND CALITATEA MEDIULUI AMBIANT PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA ÎN LUNA IULIE ANUL 2023

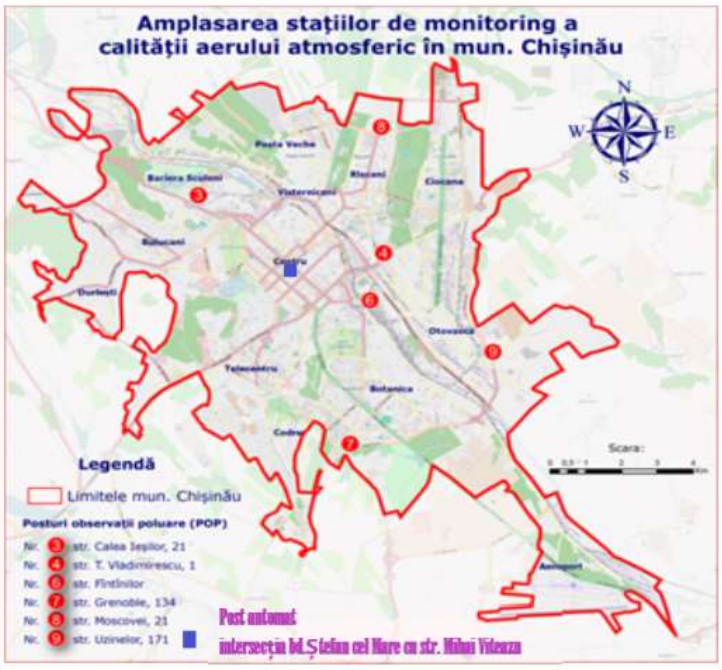
Laboratorul de Referinţă de Mediu efectuează monitoringul sistematic privind calitatea componentelor mediului - apa de suprafaţă, aer, sol și radioactivitatea mediului pe teritoriul Republicii Moldova. Buletinul Lunar privind informaţia referitoare la calitatea mediului ambiant este transmis conform *schemei de difuzare* întocmite pentru anul 2023 către autorităţile statului și instituţiile abilitate cu funcţii de luare a deciziilor, de asemenea este amplasat pentru vizualizare pe pagina web a Agenției de Mediu http://www.am.gov.md/.

Nivelul poluării aerului atmosferic sub influenţa condiţiilor meteorologice

În luna iulie, anul 2023 calitatea aerului a fost monitorizată în municipiile Chișinău și Bălți.

Municipiul Chişinău.

Investigaţii asupra calităţii aerului pe parcursul lunii s-au efectuat pentru 8 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfaţi solubili, monoxid de carbon, dioxid de azot, oxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 6 posturi staţionare de observaţii: *nr. 3 - str. Calea Ieşilor, 21 (sectorul Buiucani); nr. 4 - str. T. Vladimirescu, 1 (sectorul Ciocana); nr. 6 - str. Fîntînilor, 9A (sectorul Centru); nr. 7 - str. Grenoble, 134 (sectorul Botanica), nr. 8 - bd. Moscovei, 21 (sectorul Rîşcani) şi nr. 9 - str. Uzinelor, 171 (sectorul Ciocana).*

În rezultatul investigaţiilor de laborator s-au constatat următoarele depăşiri ale CMA (Concentraţia Maximă Admisibilă):

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Chişinău înregistrate în luna iulie, 2023

Poluantul monitorizat	Valorile concentraţiei exprimate în părţi CMA							
	Medii					Maxime momentane		
		Zilnice			Lunare			
	Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA md), mg/mc	**Nr. de zile cu depăşiri ale CMA$_{md}$**	**Cea mai mare valoare şi data înregistrării**		**Valoarea medie**	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA mm), mg/mc*	**Valoarea maximă**	**Numărul de depăşiri ale CMA$_{mm}$**
Suspensii solide	*0,15*	-	-	-	-	*0,5*	1,4	1
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	24	2,1	26.07	1,5	*0,085*	1,6	25
Monoxid de azot (NO)	*0,06*	8	2,2	27.07	-	*0,40*	-	-
Fenol (C_6H_5OH)	*0,003*	14	2,1	03.07	1,3	*0,01*	1,5	6
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	11	2,7	03.07	1,3	*0,035*	-	-

Staţia automată de tip trafic

În mun. Chișinău, în *intersecția bd. Ștefan cel Mare și Sfânt* cu *str. Mihai Viteazul* a fost instalată prima *staţie automată* de monitorizare a calităţii aerului *în regim online* din Republica Moldova, donată prin intermediul GIZ, de către Guvernul German. Staţia monitorizează calitatea aerului influențată de emisiile provenite de la traficul auto și este prima staţie de monitorizare a calităţii aerului din Moldova care îndeplinește cerinţele UE.

În cadrul staţiei pe parcursul lunii iulie au fost monitorizaţi următorii 5 parametri: *particulele în suspensie (praf) - PM10, dioxidul de sulf, ozonul, monoxidul de carbon şi dioxidul de azot.*

Calitatea aerului atmosferic monitorizat la staţia automată de tip trafic în luna iulie, 2023

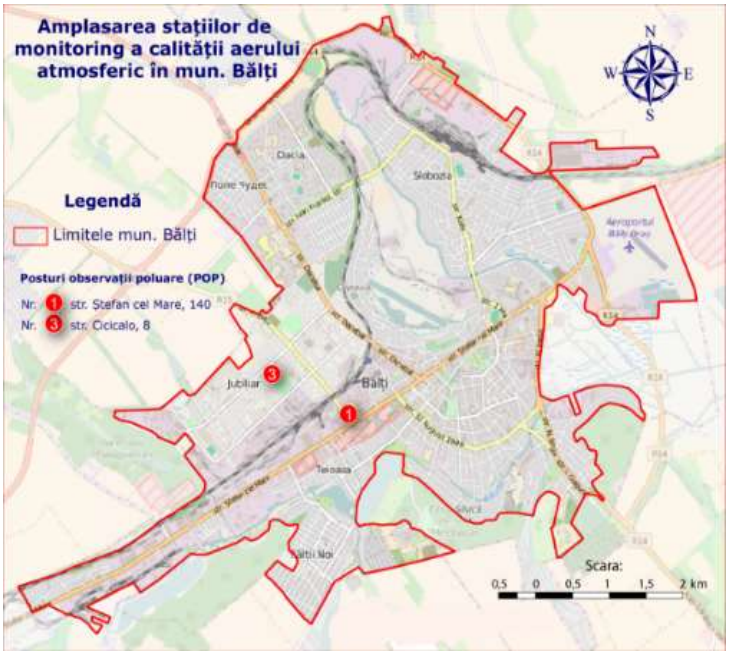
Poluantul monitorizat	Cea mai mare valoare zilnică şi zilele cînd s-a înregistrat		Numărul de zile cu depăşiri ale valorilor limită	*Valoarea limită**	
Particule în suspensie PM10 (***media***/24 h) - µg/m³	32	03.07	-	24 ore	50 µg/m³
				1 an calendaristic	40 µg/m³
Dioxid de sulf (SO_2) (***media***/24 h) - µg/m³	3	28.07	-	1 oră	350 µg/m³
				24 ore	125 µg/m³
Ozon (O_3) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe 8 h) µg/m³	109	16.07	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe 8 ore	120 µg/m³
Monoxid de carbon (CO) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe 8 h) mg/m³	0,5	25.07	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe 8 ore	10 mg/m³
Dioxid de azot (NO_2) (***medie***/1 h) - µg/m³	103	24.07	-	1 oră	200 µg/m³
				1 an calendaristic	40 µg/m³

*****valorile limită sunt stabilite conform Directivei 2008/50/CE, privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa.*

Municipiul Bălți.

Investigații asupra calității aerului pe parcursul lunii s-au efectuat în baza a 6 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfați solubili, dioxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 2 posturi staționare de observații - *nr. 1* din *str. Ștefan cel Mare,140* și *nr.3* din *str. Cicicalo, 8.*

În rezultatul investigațiilor de laborator s-au constatat următoarele depășiri ale CMA:

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Bălţi înregistrate în luna iulie, 2023

Poluantul monitorizat	Valorile concentraţiei exprimate în părţi CMA							
	Medii					Maxime momentane		
		Zilnice			Lunare			
	Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA md), mg/mc	**Nr. de zile cu depăşiri ale CMA$_{md}$**	**Cea mai mare valoare şi data înregistrării**		**Valoarea medie**	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA mm), mg/mc*	**Valoarea maximă**	**Numărul de depăşiri ale CMA$_{mm}$**
Suspensii solide	*0,15*	7	1,4	01.07	-	*0,5*	-	-
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	25	2,5	25.07	1,8	*0,085*	1,9	22
Fenol (C_6H_5OH)	*0,003*	1	1,3	25.07	-	*0,01*	-	-
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	17	1,8	18.07	1,7	*0,035*	-	-

În luna iulie factorii meteorologici au contribuit la acumularea poluanților în aer îndeosebi în decada a doua și a treia a lunii, cauza principală fiind lipsa precipitațiilor, influența sectorului cald, vîntul slab, valorile înalte ale temperaturii aerului, radiația solară intensă și prezența inversiunii termice de la sol. Vântul slab s-a atestat în decursul a 14 zile în mun. Chișinău și a 23 zile în mun. Bălți. Inversiunea termică de la sol în combinație cu vântul slab din orele nocturne şi ale dimineţii s-a atestat în decursul a 12 zile în mun. Chișinău, 20 zile în mun. Bălţi.

Cele mai multe zile cu depășiri ale concentrației maxime admisibile pentru media zilnică s-a atestat pentru dioxid de azot în mun. Chișinău și Bălți.

Cele mai înalte valori ale *concentrației medii zilnice* au înregistrat *aldehida formică* în mun. Chișinău pe data de 3 iulie, iar în mun. Bălți *dioxidul de azot* pe data de 25 iulie.

Evaluarea lunară denotă, că nivelul de poluare a aerului atmosferic în municipiile monitorizate s-a *atestat* ca ***înalt.***

Cea mai mare *frecvență* a depășirilor CMA$_{mm}$ *privind separat nocivele* a marcat *dioxidul de azot* în mun. Chișinău la posturile de observații nr. 4 și 7, iar în mun. Bălți - la postul nr.1.

Conform datelor multianuale, cea mai mare frecvență a *condițiilor meteorologice nefavorabile* pentru dispersia poluanților din aerul atmosferic pe teritoriul țării este posibilă în a *treia decadă a lunii august.*

Nivelul radioactivităţii mediului

În luna iulie a anului 2023 pe teritoriul republicii s-au efectuat observaţii privind *debitul dozei ambientale a radiaţiei-gama* în *regim manual* de 2 ori/24h, la orele 07^{00} şi 20^{00} la 7 staţii (Soroca, Făleşti, Cornești, Bravicea, Bălţata, Leova, Comrat,). De asemenea la 5 staţii (Briceni, Bălţi, Chişinău, Cahul, Ştefan Vodă) s-au efectuat observaţii asupra parametrului dat şi în *regim continuu*, cu detectoarele MIRA.

Conform datelor colectate la Punctele de monitoring radiologic amplasate la staţiile meteorologice de pe teritoriul Republicii Moldova, valorile *echivalentului debitului dozei ambientale a radiaţiei - gama* au variat:

• ***la Nord*** (staţiile Briceni, Soroca, Bălţi, Făleşti) în limitele: minima 0,09 µSv/h (st. Soroca), maxima 0,20 µSv/h (st. Briceni);

• ***în Centru*** (staţiile Cornești, Bravicea, Bălţata, Chișinău) în limitele: minima 0,09 µSv/h (st. Bălţata), maxima 0,18 µSv/h (st. Chișinău);

• ***la Sud*** (staţiile Ştefan Vodă, Leova, Comrat, Cahul) în limitele: minima 0,11 µSv/h (st. Leova şi Cahul), maxima 0,19 µSv/h (st. Cahul).

La staţia meteorologică Chişinău, valorile echivalentului debitului dozei ambientale a radiaţiei-gama s-au situat în limitele 0,10 – 0,18 µSv/h.

****Notă: Limita de avertizare – 0,25 µSv/h (microSievert/h) în conformitate*** cu normele fundamentale nr. 06.5.3.3.4 din 27.02.2001 de radioprotecţie. Cerinţe şi reguli igienice NFRP - 2000 (Normele Fundamentale de Radioprotecție) stabilite de **Ministerul Sănătății.**

Pentru determinarea *radionuclizilor telurici* şi *tehnogeni* în componentele mediului s-au analizat probele de aerosoli atmosferici, depuneri atmosferice, cît şi probele de sol necultivat colectate de pe teritoriul republicii, concentraţiile radionuclizilor tehnogeni atestîndu-se în limitele specifice teritoriului.

Detector de tip MIRA

Calitatea apelor de suprafaţă

Pe parcursul lunii iulie a anului 2023 monitorizarea hidrochimică a apei s-a exercitat în 20 probe colectate din secțiunile de control a 5 rîuri, 4 lacuri de acumulare:

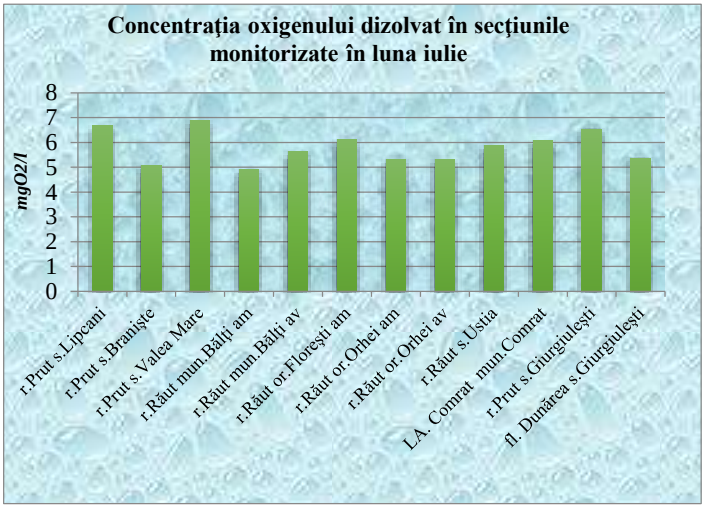
fl. Dunărea – s. Giurgiulești; r. Ialpug - s. Mirnoe , *L.A. Taraclia* - or. Taraclia, *L.A. Comrat* - mun. Comrat, *L.A. Congaz* - s. Congaz.

r. Nistru – s. Naslavcea, s. Sănătăuca, s. Olăneşti; r. Răut – mun. Bălţi, aval, mun. Bălţi, amonte, or. Floreşti, or. Orhei, aval, or. Orhei, amonte, s. Ustia.

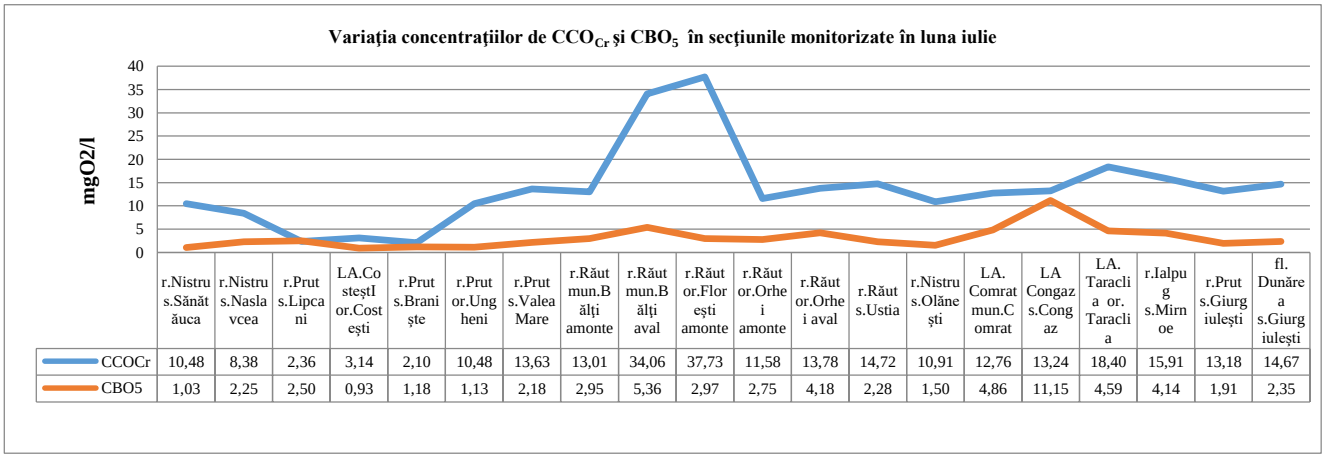
r. Prut – or. Lipcani, s. Branişte, or. Ungheni amonte, s. Valea Mare, s. Giurgiulești; *L.A. Costeşti* - or. Costeşti.

În cadrul Laboratorului pentru Calitatea Apei s-au efectuat analize pentru determinarea a 30 indicatori fizico-chimici: regimul de O_2, elementele biogene din grupul azotului şi fosforului, ionii principali, etc. Ca rezultat al investigațiilor de laborator efectuate pe parcursul lunii iulie au fost identificate concentrații scăzute de oxigen în:

- fl. Dunărea – s. Giurgiuleşti (5,37 mgO_2/l)
- *L.A. Comrat* – mun. Comrat – (6,06 mgO_2/l)
- r. Răut –mun. Bălţi, aval (5,64 mgO_2/l), mun. Bălţi, amonte (4,91 mgO_2/l), or. Floreşti (6,21 mgO_2/l), or. Orhei amonte (5,31 mgO_2/l), or. Orhei aval (5,30 mgO_2/l), s. Ustia (5,87 mgO_2/l)
- r. Prut – s. Lipcani (6,7 mgO_2/l)
- r. Prut – s. Braniște (5,06mgO_2/l)
- r. Prut – s. Valea Mare (6,9mgO_2/l)
- r. Prut – s. Giurgiuleşti (6,5 mgO_2/l)

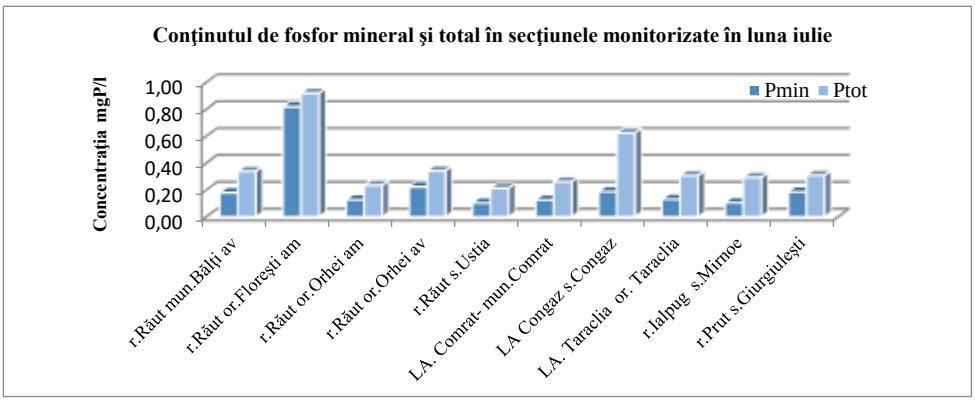
De asemenea au fost înregistrate concentrații mai înalte pentru CCO_{Cr} şi CBO_5 în:

	r.Nistru s.Sănătăuca	r.Nistru s.Naslavcea	r.Prut s.Lipcani	LA.Costeștl or.Costeşti	r.Prut s.Braniște	r.Prut or.Ungheni	r.Prut s.Valea Mare	r.Răut mun.Bălți amonte	r.Răut mun.Bălți aval	r.Răut or.Floreşti amonte	r.Răut or.Orhei amonte	r.Răut or.Orhei aval	r.Răut s.Ustia	r.Nistru s.Olănești	LA. Comrat mun.Comrat	LA Congaz s.Congaz	LA. Taraclia or. Taraclia	r.Ialpug s.Mirnoe	r.Prut s.Giurgiulești	fl. Dunărea s.Giurgiulești
CCOCr	10,48	8,38	2,36	3,14	2,10	10,48	13,63	13,01	34,06	37,73	11,58	13,78	14,72	10,91	12,76	13,24	18,40	15,91	13,18	14,67
CBO5	1,03	2,25	2,50	0,93	1,18	1,13	2,18	2,95	5,36	2,97	2,75	4,18	2,28	1,50	4,86	11,15	4,59	4,14	1,91	2,35

Pe parcursul lunii iulie prin urmare s-au depistat concentrații mărite în probele analizate pentru:

- ✓ *fosfor mineral* în r. Prut - or. Lipcani (*0,152 mgP/l*), r. Răut – mun. Bălţi, aval (*0,180 mgP/l*), or. Floreşti (*0,819 mgP/l*), or. Orhei amonte (0,128 *mgP/l*), or. Orhei aval (0,224 *mgP/l*), L.A. Comrat - mun. Comrat *(0,126 mgP/l)*, L.A. Congaz - s. Congaz *(0,188 mgP/l)*, L.A. Taraclia - or. Taraclia *(0,131 mgP/l)*, r. Prut– s. Giurgiuleşti *(0,186 mgP/l);*
- ✓ *fosfor total* în r. Răut – mun. Bălţi, aval (0,339 mgP/l), or. Floreşti (0,920mgP/l), or. Orhei amonte (0,235 mgP/l), or. Orhei aval (0,343 mgP/l), L.A. Comrat - mun. Comrat (0,261 mgP/l), L.A. Congaz - s. Congaz (0,623 mgP/l), L.A. Taraclia - or. Taraclia (0,308 mgP/l), r. Prut– s. Giurgiuleşti (0,310 mgP/l), r. Ialpug - s. Mirnoe (0,294mgP/l);

- ✓ *azotul de amoniu* în L.A. Comrat - mun. Comrat *(0,736mgN/l)*, L.A. Congaz - s. Congaz *(0,865 mgN/l);*
- ✓ *azotul de nitrit* în L.A. Congaz - s. Congaz *(0,083 mgN/l)*;

- ✓ *produse petroliere* în r. Răut – mun. Bălţi, amonte (0,115 mg/l), mun. Bălţi, aval (0,123 mg/l) or. Floreşti (0,129 mg/l);

Calitatea solului

Pe parcursul lunii iulie au fost efectuate analize de determinarea a *pesticidelor organoclorurate* și a *bifenililor policloruraţi* din solurile s. Chiperceni r-ul Orhei, s. Mereşeni r-ul Hâncești, s. Moscovei r-ul Cahul, s. Tomai UTAG, s. Stoicani r-ul Soroca.

Monitorizarea poluării solului cu pesticidele organoclorurate a fost efectuată după 26 componenţi: suma DDT (2,4-DDT, 4,4-DDT, 2,4-DDE, 4,4-DDE, 2,4-DDD, 4,4-DDD), suma-HCH (alfa, beta, gama, delta, epsilon), hexaclorbenzen, metoxichlor, dieldrin, endrin, isodrin, heptachlor, heptachlorepoxid B, heptachlorepoxid A, endosulphan A, endosulphan B, , mirex, oxy-chlordane, cis-chlordane, trans-chlordane și după bifenilii policloruraţi s-a efectuat prin determinarea aşa-numiţilor *„indicatori BPC*”**,** care includ 6 congeneri (ΣBPC_6 – suma de PCB 28, PCB 52, PCB 101, PCB 153, PCB 138 şi PCB 180) şi BPC 118, care se referă la substanţe de tip *„dioxine”.*

Pe câmpurile agricole investigate s-a depistat:

- ✓ *1 depăşire* a CMA pentru suma DDT în s. Mereşeni r-ul Hîncești (S.R.L. Vicogen Lux) pe o suprafaţa de 31 ha sub lucernă, înregistrând concentraţia de 1,55 CMA (0,1553 mg/kg)
- ✓ *2 depăşiri* a CMA în s. Stoicani r-ul Soroca (Micolenco D.V.GŢ) pe o suprafaţa de 7 ha sub livada de mere, cu concentraţia de 10,05 CMA (1,0051 mg/kg) și pe o suprafața de 16 ha cu porumb – concentrația de 1,30 CMA(0,1302 mg/kg)

Cantităţi remanente de pesticide opranoclorurate, suma-HCH (alfa, beta, gama, delta, epsilon), hexaclorbenzen, metoxichlor, dieldrin, endrin, isodrin, heptachlor, heptachlorepoxid B, heptachlorepoxid A, endosulphan A, endosulphan B, mirex, oxy-chlordane, cis-chlordane, trans-chlordane și de bifenili policloruraţi în sol nu s-au depistat sau au fost mai mici de limita de detecţie a echipamentului.

Cu respect,

Director **Gavril GÎLCĂ**

Ex: Șef LRM M. Lungu
Tel: 022 820 747